Федючок Ольга
здобувач освітнього ступеня «магістр»
спеціальності «Облік і оподаткування»
Семенишена Н.В.
канд. екон. наук, доцент кафедри
обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу,
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ДОХОДІВ ІНСТИТУЦІЙНИХ ОДИНИЦЬ

Дохід - поширений економічний термін, який згадується в літературі з макро- і мікроекономіки. З точки зору економічної теорії, поняття «дохід» є досить складним, на це вказували багато економістів.

Одним з перших на цю особливість доходу ще на початку ХХ ст. звернув увагу видатний американський економіст, прихильник неокласичних теорій ціни, капіталу і економічної рівноваги Ф. Х. Найт, який підкреслював, що дохід підприємця має явно складний характер, і зв'язку між складовими його елементами важко розгледіти [1].

Цієї ж думки дотримувався інший представник неокласичної доктрини – Дж. Р. Хікс. Він відзначав, що, з точки зору економіста-теоретика, дохід - це дуже небезпечне поняття, яке слід уникати [2]. На його думку, загальну теорію економічної динаміки можна розробити, не використовуючи цього поняття.

Про складність категорії «дохід» говорив і Дж. М. Кейнс, вказуючи на перешкоди: вибір одиниць виміру, придатних для дослідження економічної системи в цілому, роль, яку в економічному аналізі відіграють пропозиції, визначення доходу [3].

Аналіз наукової літератури свідчить про відсутність чіткого розмежування економістами категорій «дохід» і «прибуток». Багато вчених і практиків ще й сьогодні ототожнюють ці поняття, не проводячи між ними відмінностей. В економічній літературі можна зустріти багато різноманітних визначень понять «дохід» і «прибуток», для позначення яких в науковому обігу використовується

широкий спектр термінів: «дохід», «сукупний дохід», «валовий дохід», «чистий дохід», «прибуток підприємця», «дохід на капітал», «фінансовий результат», «валовий прибуток», «чистий прибуток», «балансовий прибуток», «прибуток».

Стосовно до інституційних одиниць, зокрема, підприємств, з точки зору планування та обліку, дохід не має загальновизнаного визначення.

Бухгалтерський підхід до поняття «дохід підприємства» переважно базується на терміні «економічна вигода». Такий зміст цієї категорії визначено в Міжнародному стандарті фінансової звітності 18 «Дохід»: «Дохід – це валове надходження економічних вигод протягом певного періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу» [4].

На думку Г.І. Башнянина та В.С. Іфтемічука, «Дохід – це: 1) виручка від реалізації продукції за вирахуванням матеріальних і прирівняних до них витрат; 2) потік грошових та інших надходжень за одиницю часу» [5].

Т.О. Примак вважає, що дохід – це виторг підприємства від реалізації продукції, послуг та виконання робіт без урахування податку на додану вартість та акцизного збору [6].

Г. Вознюк та А. Загородній вважають, що дохід, це: 1) різниця між виторгом з реалізації продукції, товарів та послуг і вартістю матеріальних витрат на виробництво і збут цієї продукції. Доля матеріальних витрат у визначенні доходу зараховується вартість використаних в процесі виробництва матеріалів, виробів, конструкцій, палива та енергії, а також амортизаційних нарахувань, кошти на соціальне страхування та ін.; 2) виплати. Доходи від прибутку відрізняються на суму заробітної плати працівників: дохід дорівнює сумі прибутку і заробітної плати; грошові або матеріальні цінності, отримані від виробничої, посередницької та іншої діяльності [6, с. 363].

За визначенням доходу М.С. Абрютіною: «Дохід в економічному розумінні – це завжди різниця між вартістю випуску продукції і витратами виробництва» [8, с. 388]. Аналогічний зміст в поняття доходу вкладає і Ю.І. Продіус, який зазначає, що «валовий дохід характеризує кінцевий результат виробничої або

комерційної діяльності підприємства і вираховується шляхом виключення із валової виручки та результатів позареалізаційних операцій всіх витрат на виробництво і реалізацію продукції, що входять до собівартості, крім витрат на оплату праці» [9].

На наш погляд, дохід підприємства як економічна категорія виражає економічні відносини з третіми особами з приводу надходження грошових коштів. Основні види доходу підприємства - поточні (відображаються в Звіті про сукупний дохід), капітальні, тобто вкладення в активи і сукупні (відображаються в дохідній частині бюджету підприємства).

Список використаних джерел

1. Найт Ф. Х. Ризик, невизначеність і прибуток. Москва : Дело, 2003. С. 264.
2. Хикс Дж. Р. Стоимость и капитал. Москва : Прогресс, Универсал, 1993. 300 с.
3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. Москва : Прогресс, 1978. 88 с.
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 18 «Дохід» URL : http://www.minfin.gov.ua (дата звернення: 17.10.2019).
5. Іфтемічук В.С. Ґенеза ринкової економіки (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка, економічний аналіз, економіка підприємства, менеджмент, маркетинг, фінанси, банки, інвестиції, біржова діяльність) : терміни, поняття, персоналії / В.С. Іфтемічук, В.А. Григорьев, М.І. Маниліч, Г.Д. Шутак ; за наук. ред. Г.І. Башнянина і В.С. Іфтемічука]. Київ : Магнолія плюс, 2004. 688 с.
6. Примак Т.О. Економіка підприємства. Київ : Вікар, 2001. 178 с.
7. Економічна енциклопедія : у трьох томах. Т.1 / редкол. В.С. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ : Видавничий центр «Академія", 2000. 864 с.
8. Абрютина М. С. Экономика предприятия. Москва : Дело и Сервис, 2004. 528 с.
9. Продиус Ю.И. Экономика предприятия. Харьков : Одиссей, 2004. 416 с.